

ALEKSANDRA PODWYSOCKA
Gdańsk

Wydajność pracy w Polsce w latach 2000–2013 na tle wybranych krajów Unii Europejskiej

Wprowadzenie

Wydajność pracy jest powszechnie uznana za jedną z najistotniejszych miar określających efektywność rozwoju¹ każdej z gospodarek. Jej wzrost skutkuje bowiem zmniejszeniem kosztów pracy, wzrostem podaży tańszych dóbr i usług, a tym samym ma wpływ na szybkość rozwoju danej gospodarki oraz budowę przewagi konkurencyjnej regionu². W świetle niniejszych przesłanek należy stwierdzić, że wydajność pracy ma kluczowe znaczenie dla rozwoju każdego kraju, gdyż stanowi o stopniu konkurencyjności gospodarki na tle innych krajów. Pogłębione badania nad wydajnością pracy powinny więc wciąż pozostawać w centrum zainteresowań nauki i praktyki³.

¹ Jak wynika z badań, oprócz wydajności pracy na poziom rozwoju gospodarki wpływa również poziom rozwój rynku pracy pod względem popytu na pracę, zob. M. Gawrycka, A. Szymczak, *Przestrzenne zróżnicowanie rynków pracy z punktu widzenia popytu na pracę*, „Współczesna Ekonomia. Kwartalnik Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie” 2010, nr 1, s. 47–58.

² Definicje regionu i konkurencyjności regionu były przedmiotem badań Aleksandry Grabowskiej, zob. A. Grabowska, *Konkurencyjność regionu a kapitał społeczny*, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* nr 156, 2013, s. 187–198.

³ Opinię powyższą podzielają również inni badacze, zob. Z. Gołaś, M. Kozera, *Techniczno-ekonomiczne i społeczne uwarunkowania zróżnicowania wydajności pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych*, „Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLVIII” 2003, nr 2,

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie zmian w wydajności pracy w gospodarce polskiej prezentacja i ocena na tle wybranych krajów Unii Europejskiej w ostatnich kilkunastu latach, w których najpierw mieliśmy do czynienia z intensywnym okresem przygotowań Polski do członkostwa w UE i pierwszymi latami tego członkostwa (2000–2006), a następnie okresem trwania w Europie kryzysu gospodarczego i jego skutków (2007 i nadal). Ze względu na zakres badań i dostępność danych w opracowaniu wykorzystano wtórne dane statystyczne pochodzące z bazy OECD, których zakres czasowy obejmuje lata 2000–2013. Badanie przeprowadzono, wykorzystując ogólnodostępne materiały statystyczne i elementy statystyki opisowej. Ponadto w niniejszym opracowaniu dokonano przeglądu literatury poświęconej zagadnieniom wydajności pracy.

1. Wydajność pracy

Wydajność pracy⁴ to zagadnienie badawcze, które w ostatnich kilkunastu latach coraz szerzej jest poruszane w literaturze przedmiotu. Wynika to niewątpliwie z coraz większej roli przykładanej do tego zagadnienia i z rozwoju dyscyplin zajmujących się wypracowywaniem skutecznych metod poprawy wydajności pracy. Z zagadnieniem badawczym nieodłącznie wiąże się jego definicja, która w wersji ogólnej określa wydajność pracy jako miarę pracy ukierunkowanej na efekt⁵. Dzięki tej mierze można określić poziom rozwoju gospodarczego w kraju oraz wielkość produkcji wygenerowanej przez jednego pracownika. Ze względu na dwie podstawowe metody wyliczania wydajności pracy można zdefiniować ją jako miarę efektywności pracownika wyrażaną wielkością produkcji na jednego zatrudnionego lub na ustaloną jednostkę czasu⁶. Zatem wydajność pracy jest ekonomiczną miarą efektywności odnosząca wielkość produkcji do wielkości zasobów użytych do jej wytworzenia.

s. 51; R. Kosmański, *Zróżnicowanie poziomu wydajności pracy i jego przyczyny w polskich województwach w latach 1998–2008*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2010, nr 3(41), s. 99.

⁴ Przez wielu autorów nazywanej produktywności pracy, zob. m.in. L. Koziół, *Istota i ocena produktywności*, Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie nr 5 (Prace z Zakresu Zarządzania), 2004, s. 63.

⁵ Zob. definicja wydajności pracy, <http://www.kluczdokariery.pl/twoja-kariera/rynek-pracy/slownik-pojec/art,6,w-wydajnosc-pracy-.html> [dostęp 4.01.2015].

⁶ Zob. definicja wydajności pracy, <http://www.money.pl/slownik/slownik,wydajnosc;pracy,termin,3763.html> [dostęp 4.01.2015].

Jak wiadomo, z badaniem efektywności wiąże się również określanie jego poziomu. W przypadku wydajności pracy możemy określić, że jej poziom⁷ zależy m.in. od technicznego uzbrojenia miejsc i stanowisk pracy, kwalifikacji pracowników, ich motywacji, jakości przedmiotów pracy, organizacji i warunków pracy, warunków bytowych pracowników, stosunków społecznych, uwarunkowań historycznych i gospodarczych, polityki gospodarczej i fiskalnej kraju, nakładów na inwestycje oraz działalność rozwojową i badawczą. Z powyższego można wywnioskować, że pojęcie wydajności pracy jest bardzo różnorodne i zależne od wielu czynników⁸, a pomiary wydajności niezwykle istotne zarówno w skali mikroekonomicznej (znacząco wpływ wydajności pracy na konkurencyjność przedsiębiorstwa), jak i makroekonomicznej⁹ (znaczący wpływ wydajności pracy na konkurencyjność regionu). Biorąc pod uwagę jego różnorodność, należy również stwierdzić, że wydajność pracy może być badana i oceniana na różnych poziomach analizy i w różnych formach. Ustalenie poziomu analizy (mikroekonomiczna czy makroekonomiczna) determinuje z kolei rodzaje wydajności pracy i związany z nimi wybór sposobu badania produktywności¹⁰.

W związku z tym, że celem opracowania jest prezentacja wydajności pracy badanej na poziomie makroekonomicznym, w przeglądzie zagadnień produktywności pracy nie będą w niniejszej pracy pogłębiane pojęcia wydajności indywidualnej i wydajności zespołowej właściwe dla mikroekonomicznego poziomu analizy. Natomiast przyglądając się poziomowi makroekonomicznemu, należy omówić wydajność pracy w ujęciu społecznym, która określa przeciętną

⁷ W literaturze przedmiotu możemy się również spotkać z określeniem, że poziom wydajności to skala, w jakiej wylicza lub definiuje się wydajność, zob. J. Szewczyk, definicja *Wydajność*, *Encyklopedii zarządzania*, <http://mfiles.pl/pl/index.php/Wydajno%C5%9B%C4%87> [dostęp 4.01.2015].

⁸ Zdaniem Leszka Koziół, czynniki nie oddziałują na wydajność pracy pojedynczo, a jedynie poprzez licznosc w sposób wzajemnie powiazany: „Każdy z nich oddziaływa na czynniki pozostałe, sam będąc pod ich wpływem” (L. Koziół, *Istota i ocena produktywności...*, s. 66).

⁹ Zdaniem autorki niniejszego opracowania, wydajność pracy to jeden z najważniejszych wskaźników makroekonomicznych określających procesy rozwojowe każdej gospodarki. O charakterze wydajności pracy jako miary makroekonomicznej wypowiada się m.in. Jarosław Wąsowicz, określając produktywność pracy jako „miarę stosowaną do zilustrowania wydajności systemu gospodarczego, z którą przekształca on pracę w wynik ekonomiczny” (J. Wąsowicz, *Sektorowe zróżnicowanie wydajności pracy w polskiej gospodarce*, http://www.ue.katowice.pl/uploads/media/19_J.Wasowicz_Sektorowe_zroznicowanie_wydajnosci_pracy.pdf, s. 191 [dostęp 4.01.2015]).

¹⁰ Pogłębioną analizę na ten temat przedstawia Leszek Koziół, zob. L. Koziół, *Istota i ocena produktywności...*, s. 64–65.

wydajność liczoną na jednego zatrudnionego w skali branży, regionu, gospodarki narodowej czy grup krajów. Badając wartość produkcji wytworzoną w danym okresie przez jednego pracującego, najczęściej oblicza się ją jako realny PKB podzielony przez liczbę pracowników¹¹ lub liczbę godzin pracy¹².

Nieco odmiennie wydajność pracy w rozważaniach makroekonomicznych określa Jerzy Unolt¹³, który za podstawę oceny wydajności pracy uważa wielkość wytworzonych wartości użytkownych przypadających na jednostkę nakładów pracy żywej. Jednocześnie w tak prezentowanej definicji można znaleźć doprecyzowanie wartości użytkowej wytworzonych dóbr, które zależą nie tylko od ich ilości, lecz także w równym stopniu od ich jakości oraz zgodności ich struktury ze strukturą zapotrzebowania społecznego. Dlatego, zdaniem przywołanego autora, wydajność w ujęciu makroekonomicznym pełni podwójną funkcję: z jednej strony jest miernikiem produktywności nakładów pracy żywej, poniesionych w procesie produkcji, z drugiej stanowi sprawdzian zgodności struktury produkcji ze strukturą potrzeb społecznych ujawniających się w procesie podziału.

Rozpatrując wydajność pracy w ujęciu makroekonomicznym, należy również wspomnieć, że skutkiem ekonomicznym jej poprawy jest skracanie czasu pracy niezbędnego do wytworzenia określonych produktów, które pozwala na wyprodukowanie większej ilości produktów przy niezmienionej liczbie pracowników (efekt produkcyjny wzrostu wydajności pracy) lub na wyprodukowanie danej wielkości produktów przy mniejszych nakładach czasu pracy (efekt oszczędnościowy wzrostu wydajności pracy). Bezpośrednim następstwem skutku oszczędnościowego wzrostu wydajności jest możliwość skierowania zaoszczędzonych nakładów pracy do innej pracy wytwórczej lub zwiększenie czasu wolnego pracowników.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że problematyka wydajności pracy jest niezwykle istotna ze względu na jej wpływ na konkurencyjność badanych regionów. O jej szczególnym znaczeniu dla Polski możemy mówić, patrząc na ostatnie kilkanaście lat. Było to związane z jednej strony z tym, że niska efektywność pracy mogła stanowić jedną z barier przejścia na intensywną ścieżkę

¹¹ Badania wydajności pracy tą metodą prowadził m.in. Roman Kosmański, zob. R. Kosmański, *Zróżnicowanie poziomu wydajności...*, s. 99–114.

¹² Autorka w niniejszym opracowaniu prezentuje badania i ocenę wydajności pracy, która została wyliczona jako PKB podzielony przez liczbę godzin pracy.

¹³ Zob. J. Unolt, *Wydajność pracy*, w: *Ekonomika pracy*, red. J. Przedpełski, PWN, Warszawa–Poznań 1981, s. 57–58.

wzrostu podlegającej transformacji gospodarki, z drugiej strony mogła mieć wpływ na dynamikę i koszty procesów integracyjnych¹⁴.

2. Dobór krajów do badania i ich grupowanie

Prezentując wydajność pracy w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej, należało dokonać wyboru podlegających badaniu krajów wraz z ich pogrupowaniem celem przedstawienia wyników badań w sposób umożliwiający obiektywną ocenę tej wydajności. I tak, wyniki badania wydajności pracy w Polsce analizowano i zaprezentowano na tle następujących grup:

- Grupa Wyszehradzka, w której skład wchodzi Czechy, Polska, Słowacja, Węgry;
- dojrzałe gospodarki rynkowe UE, w ramach której badano takie kraje, jak Francja, Niemcy, Wielka Brytania;
- gospodarki krajów skandynawskich charakteryzujące się podobnym udziałem głównych rodzajów działalności w kształtowaniu wartości dodanej¹⁵ (w niniejszym opracowaniu umownie nazwaną grupą krajów skandynawskich) – w danej grupie zaprezentowano dane Danii, Finlandii, Szwecji;
- kraje Beneluksu, w którego skład wchodzi Belgia, Holandia, Luksemburg;
- UE-28, w której zaprezentowano dane dla wszystkich 28 krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Dokonanie wyboru grup, na których tle badano wydajność pracy w Polsce, było podyktowane z jednej strony dostępnością danych statystycznych za lata 2000–2013, z drugiej chęcią prezentacji i oceny wyników badań na tle różnego rodzaju gospodarek kształtujących wydajność pracy w Europie przed wejściem do Unii i w trakcie członkostwa oraz przed kryzysem i w trakcie trwania kryzysu gospodarczego, którego początek miał miejsce w 2007 roku.

I tak, niemalże oczywistym doбором do badań był wybór Grupy Wyszehradzkiej (V4)¹⁶, której członkiem jest Polska i której celem jest współpraca Czech,

¹⁴ Zob. Z. Gołaś, M. Kozera, *Techniczno-ekonomiczne i społeczne uwarunkowania...*, s. 51.

¹⁵ Ze względu na głównie rolniczy charakter kształtowania wartości dodanej w Norwegii nie uwzględniono tego kraju w ramach grupy krajów skandynawskich na potrzeby niniejszego badania wydajności pracy.

¹⁶ Badaniem zjawisk ekonomicznych w ramach Grupy Wyszehradzkiej związanych z pracą zajmują się również inni badacze, zob. M. Gawrycka, A. Szymczak, *Zmiany udziału pracy w dochodzie narodowym a nierówności społeczne na przykładzie państw Grupy Wyszehradzkiej*,

Polski, Słowacji i Węgier w ramach Grupy Wyszehradzkiej, Unii Europejskiej, z innymi partnerami oraz w ramach NATO i innych organizacji międzynarodowych¹⁷. Na etapie przygotowania badań kraje Grupy Wyszehradzkiej oceniono jako kraje Europy Środkowo-Wschodniej o podobnych uwarunkowaniach historyczno-gospodarczych, podlegające transformacji gospodarczej w zbliżonym okresie i mające podobne cele rozwoju gospodarczego.

Następnie wśród krajów europejskich dokonano wyboru krajów, które uznaje się powszechnie za duże, rozwinięte gospodarki rynkowe, mające największy wpływ na rozwój i politykę gospodarczą Unii Europejskiej. Stąd grupę na potrzeby niniejszego badania nazwano „dojrzałe gospodarki rynkowe UE” i w ramach tej grupy badano wydajność pracy Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii.

Kolejną interesującą naukowo grupą była grupa krajów skandynawskich, w których kultura pracy wyraźnie jest oparta m.in. na optymalizacji procesów zarówno w gospodarce, jak i w przedsiębiorstwach kształtujących jej wynik. Ponadto charakteryzuje się ona największym podejściem socjalnym do własnych obywateli (a tym samym pracowników) na tle innych krajów europejskich oraz przywiązywaniem dużej wagi do ergonomii pracy w kształtowaniu warunków i kultury pracy. Oba te czynniki w literaturze są określane jako mające znaczny wpływ na kształtowanie wydajności pracy¹⁸.

Następną grupę badawczą, tj. kraje Beneluksu, wybrano do badania wydajności pracy ze względu na historyczne znaczenie tej grupy oraz fakt, że Beneluks jest nazywany prekursorem integracji europejskiej na ograniczonym obszarze¹⁹. Ze względu na wielkość krajów, których dotyczy, jest interesującą alternatywą do oceny przedmiotu badania w porównaniu z wydajnością pracy Grupy Wyszehradzkiej i dojrzałych gospodarek rynkowych UE.

Ostatnia grupa badawcza (UE-28) została wybrana do badania wydajności pracy jako grupa będąca z jednej strony głównym obrazem całokształtu zjawiska

Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach nr 145, 2013, s. 103–111.

¹⁷ Szczegółowe cele współpracy Grupy Wyszehradzkiej zaprezentowało m.in. Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej Kancelarii Senatu RP, *Informacja na temat Grupy Wyszehradzkiej*, 2012, s. 15–16, www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/.../102/.../inf_wyszegrad.pdf [dostęp 4.01.2015].

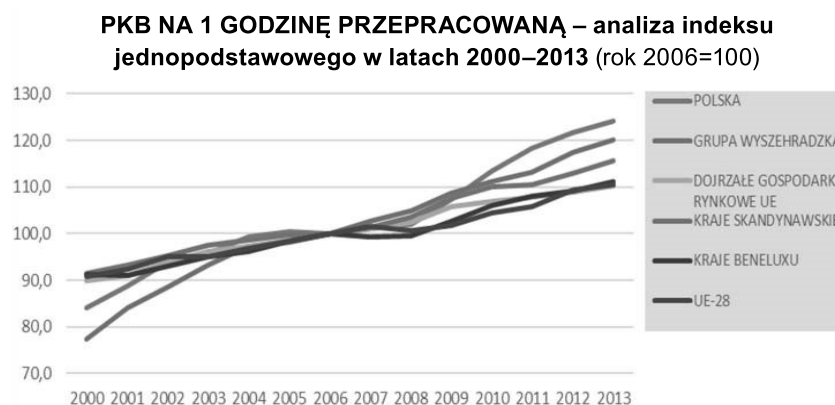
¹⁸ Zob. B. Reifur, *Metoda oceny uwarunkowań ergonomicznych stanowisk montażowych a wydajność pracy w warunkach stresu*, „Technologia i Automatykacja Montażu” 2008, nr 3, s. 39–44.

¹⁹ Zob. *Beneluks. Polityka, Unia Europejska, Świat*, <http://portalwiedzy.onet.pl/124450,,,beneluks.haslo.html> [dostęp 21.02.2015].

kształtowania się zmian wydajności pracy w Europie, z drugiej jako grupa prezentująca średni poziom zmian wydajności pracy we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej.

3. Analiza wyników

Na podstawie zgromadzonych danych statystycznych z bazy OECD związanych z wartościami PKB na 1 godzinę pracy dokonano pomiaru wartości indeksu jednopodstawowego, za rok bazowy ustalając 2006, który jest ostatnim rokiem przed rozpoczęciem kryzysu finansowego i gospodarczego²⁰. Na podstawie przeprowadzonych badań ustalono, że największe tempo wzrostu wydajności pracy w latach 2000–2013 odnotowały kraje Grupy Wyszehradzkiej (z 77,2% w 2000 do 120,2% w 2013 roku), spadek wydajności w trakcie kryzysu gospodarczego odnotowały kraje Beneluxu (wskaźnik poniżej 100% w latach 2007–2008), a wśród liderów wzrostu wydajności pracy w trakcie kryzysu znalazły się oprócz Grupy Wyszehradzkiej także kraje skandynawskie (wzrost o 15,7% w latach 2007–2013). Wyniki przeprowadzonego badania zobrazowano na wykresie 1.

Wykres 1. PKB na 1 godzinę pracy – analiza indeksu jednopodstawowego Polski na tle wybranych grup krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych OECD, <http://stats.oecd.org> [dostęp 21.02.2015].

²⁰ Kryzys finansowy i gospodarczy rozpoczął się w końcu 2007 r., stąd za rok bazowy przyjęto 2006.

Następnie zbadano wydajność pracy w Polsce i we wszystkich wcześniej wytypowanych grupach krajów, mierząc wartości indeksu łańcuchowego. Wyniki tak przeprowadzonych badań zilustrowano na wykresie 2.

Wykres 2. PKB na 1 godzinę pracy – analiza indeksu łańcuchowego Polski na tle wybranych grup krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych OECD, <http://stats.oecd.org> [dostęp 21.02.2015].

W wyniku obserwacji danych stwierdzono, że zobrazowane wartości indeksu łańcuchowego wyraźnie wskazywały, że pierwsze lata trwania kryzysu gospodarczego w Europie (2007–2008) jedynie tymczasowo spowolniły wzrost wydajności pracy analizowanych grup krajów. Jednocześnie wyraźnie zaobserwowano, że wskazanie dla UE-28 pozostają najniższe na tle pozostałych grup, czego wynikiem jest fakt, iż podczas prowadzonych badań świadomie nie analizowano wydajności takich krajów, jak Grecja, Hiszpania czy Portugalia (jak powszechnie wiadomo, odnotowujących największe problemy ekonomiczne w trakcie aktualnego kryzysu gospodarczego), a skupiając się na krajach przodujących gospodarczo w Europie lub charakterystycznych ze względu na podobieństwo do Grupy Wyszehradzkiej bądź skupienie na optymalizacji procesów pracy.

Celem pogłębienia analizy przedstawiono tempo wzrostu PKB na 1 godzinę pracy za lata 2000–2013 w stosunku do roku poprzedniego od roku będącego przedmiotem badania (tabela 1), czego wynikiem było potwierdzenie, że kraje rozwinięte charakteryzują się bardziej płaską dynamiką roczną niż kraje rozwijające się. Następnie dokonano kolejnego pogrupowania danych celem określania

stopnia zmian tempa wzrostu wydajności pracy w okresach skumulowanych, które podzielono na lata 2000–2006 i 2007–2013 (wykres 3).

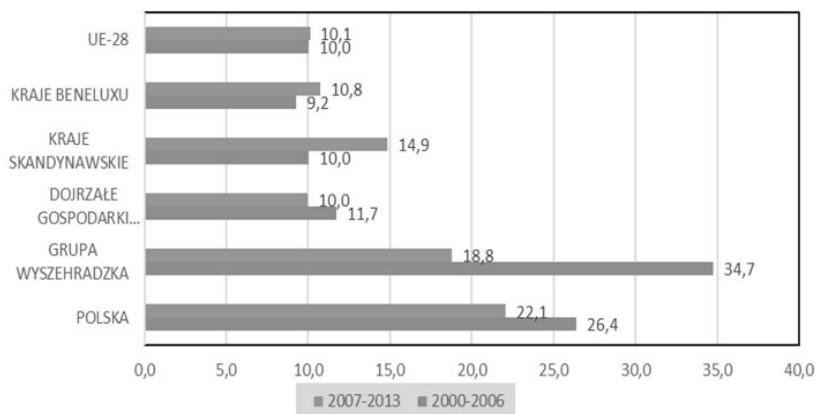
Tabela 1

Tempo wzrostu PKB na 1 godzinę pracy w stosunku do roku poprzedniego – Polska na tle wybranych grup krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POLSKA	108,6	105,7	105,8	101,9	103,6	101,3	99,6	101,0	101,0	105,1	105,8	104,4	102,8	102,0
GRUPA WYSZEHRADZKA	108,0	108,7	105,5	105,2	104,4	100,9	101,8	102,6	102,4	103,6	102,3	101,8	103,8	102,3
DOJRZAŁE GOSPODARKI RYNKOWE UE	100,8	101,3	103,3	102,4	101,2	101,4	101,3	101,0	101,5	103,3	101,1	100,8	101,0	101,3
KRAJE SKANDYNAWSKIE	100,8	102,2	102,0	102,4	101,0	101,2	100,3	101,4	102,2	103,7	102,3	100,4	102,3	102,4
KRAJE BENELUXU	99,9	99,8	102,1	102,3	101,0	102,3	101,8	99,2	100,3	103,1	103,2	102,0	101,1	101,7
UE-28	100,2	101,8	102,9	100,1	101,9	101,6	101,6	101,4	99,3	100,9	102,8	101,2	103,3	101,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych OECD, <http://stats.oecd.org/> [dostęp 21.02.2015].

Tempo wzrostu PKB na 1 godzinę pracy w latach 2000–2013

Wykres 3. Tempo wzrostu PKB na 1 godzinę pracy dla Polski na tle wybranych grup krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych OECD, <http://stats.oecd.org/> [dostęp 21.02.2015].

Na podstawie tak przedstawionych danych stwierdzono, że tempo wzrostu wydajności pracy Grupy Wyszehradzkiej było prawie dwukrotnie większe

w okresie badań określanym jako przedkryzysowy niż w okresie kryzysu (choć w przypadku Polski było większe o jedynie o 4,3%). Ponadto zaobserwowano, że tempo wzrostu wydajności pracy krajów skandynawskich oparte na rozwoju wydajności pracy poprzez optymalizację procesów oraz przywiązywanie dużej wagi do ergonomii pracy w kształtowaniu warunków i kultury pracy jest w trakcie kryzysu efektywniejsze niż rozwój konkurencyjności gospodarki opartej na przewadze technologicznej, gospodarczej i politycznej (dojrzałe gospodarki rynkowe UE) – różnica o 4,9% większa na korzyść krajów skandynawskich.

Na zakończenie badań przeliczono odchylenia standardowe i z-score dla wszystkich krajów wcześniej badanych w ramach grup. Wyniki wyliczeń zostały zaprezentowane w tabeli 2.

Tabela 2

PKB na 1 godzinę pracy – odchylenia standardowe i z-score indeksów łańcuchowych dla wybranych krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013

	tempo wzrostu 2000-2006	tempo wzrostu 2007-2013	tempo wzrostu 2000-2013	odchylenie 2000-2006	odchylenie 2006-2013	odchylenie 2000-2013	z-score 2000-2006	z-score 2007-2013	z-score 2000-2013
Czechy	22,0	11,0	33,0	7,9	3,5	13,8	0,555	0,469	0,721
Węgry	52,1	32,3	84,5	37,9	24,9	65,3	2,678	3,336	3,406
Polska	26,4	22,1	48,5	12,2	14,6	29,3	0,864	1,957	1,528
Słowacja	38,4	9,9	48,2	24,2	2,4	29,1	1,709	0,321	1,517
Francja	13,3	7,8	21,1	-0,8	0,3	2,0	-0,058	0,043	0,102
Niemcy	7,9	8,2	16,2	-6,3	0,8	-3,0	-0,441	0,106	-0,157
Wielka Brytania	14,0	13,9	27,8	-0,2	6,4	8,7	-0,014	0,860	0,453
Dania	13,6	20,1	33,7	-0,5	12,7	14,6	-0,038	1,697	0,760
Finlandia	5,3	16,4	21,7	-8,9	9,0	2,6	-0,627	1,203	0,133
Szwecja	11,1	8,1	19,2	-3,0	0,6	0,0	-0,214	0,080	0,001
Belgia	9,7	8,4	18,1	-4,5	0,9	-1,1	-0,318	0,127	-0,057
Luxemburg	0,5	16,9	17,4	-13,7	9,4	-1,8	-0,964	1,266	-0,092
Holandia	17,5	7,0	24,5	3,4	-0,5	5,3	0,238	-0,067	0,278
średnie tempo wzrostu PKB na godzinę przepracowaną badanych krajów	12,1	12,5	28,1						
odchylenie standardowe	14,2	7,5	19,2						

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych OECD, <http://stats.oecd.org> [dostęp 21.02.2015].

W wyniku analizy wyliczonych danych stwierdzono, że największym zróżnicowaniem regionalnym w stosunku do pozostałych badanych krajów charakteryzują się Węgry, i to zarówno w latach 2000–2006 (z-score na poziomie 2,678), jak i w latach 2007–2013 (z-score na poziomie 3,336). Z-score dla pozostałych krajów nie przekraczały granicy mniejszej od -2 i większej od 2 dla obu badanych okresów oraz lat 2000–2013 analizowanych łącznie.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania potwierdzają, że wydajność pracy ma kluczowe znaczenie dla rozwoju każdego kraju, gdyż stanowi o stopniu konkurencyjności gospodarki na tle innych krajów. Analiza wydajności pracy w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej w latach 2000–2013 wskazuje na istotną poprawę konkurencyjności naszej gospodarki na tle innych gospodarek europejskich w ostatnich kilkunastu latach (potwierdzono pozycję Polski jako lidera wśród gospodarek rozwijających się) zarówno w okresie przygotowań do członkostwa w UE i w pierwszych latach tego członkostwa (2000–2006), jak i także w trakcie trwania kryzysu gospodarczego (2007–2013). Jednocześnie zaobserwowano, że największymi stopami wzrostu wydajności odznaczały się kraje Grupy Wyszehradzkiej, które jako rozwijające się i przechodzące transformację gospodarczą (postępująca industrializacja i zmniejszanie się roli produkcji rolniczej) odznaczają się wyższym potencjałem wzrostu konkurencyjności. Tym samym odnotowano, że możliwości wzrostu wydajności pracy w krajach rozwiniętych (dojrzałe gospodarki rynkowe UE i kraje Beneluksu) są bardziej ograniczone, choć w trakcie trwania kryzysu gospodarczego nieznacznie większe ryzyko spadku wydajności ma miejsce przy gospodarkach o większym zakresie działania i nie tak bogatej historii w zakresie integracji europejskiej. Jednocześnie potwierdzono, że rozwój wydajności pracy poprzez optymalizację procesów zarówno w gospodarce, jak i w przedsiębiorstwach kształtujących jej wynik oraz przywiązywanie dużej wagi do ergonomii pracy w kształtowaniu warunków i kultury pracy (kraje skandynawskie) ma większy wpływ na rozwój konkurencyjności gospodarki niż przewaga technologiczna i gospodarcza (dojrzałe gospodarki rynkowe UE).

Literatura

- Bartling B., Fehr E., Schmidt K., *Discretion, Productivity and Work Satisfaction*, „Journal of Institutional and Theoretical Economics JITE” 2013, nr 1.
- Baza OECD, <http://stats.oecd.org>.
- Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej Kancelarii Senatu RP, *Informacja na temat Grupy Wyszehradzkiej*, 2012, s. 15–16, www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/.../102/.../inf_wyszegrad.pdf.
- Gawrycka M., Szymczak A., *Przestrzenne zróżnicowanie rynków pracy z punktu widzenia popytu na pracę*, „Współczesna Ekonomia. Kwartalnik Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie” 2010, nr 1.
- Gawrycka M., Szymczak A., *Zmiany udziału pracy w dochodzie narodowym a nierówności społeczne na przykładzie państw Grupy Wyszehradzkiej*, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* nr 145, 2013.
- Gołaś Z., Kozera M., *Techniczno-ekonomiczne i społeczne uwarunkowania wydajności pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych*, „Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLVIII” 2003, nr 2
- Grabowska A., *Konkurencyjność regionu a kapitał społeczny*, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* nr 156, 2013.
- Koopmanschap M., Burdorf A., Lotters F., *Work Absenteeism and Productivity Loss at Work*, „Handbook of Work Disability” 2013, nr 1.
- Kosmański R., *Zróżnicowanie poziomu wydajności pracy i jego przyczyny w polskich województwach w latach 1998–2008*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2010, nr 3(41).
- Kozioł L., *Istota i ocena produktywności*, *Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie* nr 5 (Prace z Zakresu Zarządzania), 2004.
- Reifur B., *Metoda oceny uwarunkowań ergonomicznych stanowisk montażowych a wydajność pracy w warunkach stresu*, „Technologia i Automatyzacja Montażu” 2008, nr 3.
- Skowron-Mielnik B., *Efektywność pracy – próba uporządkowania pojęcia*, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2009, nr 1.
- Tokarski T., *Statystyczna analiza regionalnego zróżnicowania wydajności pracy, zatrudnienia i bezrobocia w Polsce*, PWE, Warszawa 2005.
- Tokarski T., Gajewski P., *Zależność między wydajnością pracy i zatrudnieniem w krajach OECD*, „Wiadomości Statystyczne” 2002, nr 8.
- Wąsowicz J., *Sektorowe zróżnicowanie wydajności pracy w polskiej gospodarce*, http://www.ue.katowice.pl/uploads/media/19_J.Wasowicz_Sektorowe_zroznicowanie_wydajnosci_pracy.pdf.

Źródła internetowe

<http://www.kluczdokariery.pl>

<http://www.money.pl>

<http://mfiles.pl>

<http://portalwiedzy.onet.pl>

Labour productivity in Poland in the years 2000–2012 compared to selected countries of the European Union

Summary

Labour productivity is crucial for the development of each country, because it has impact of competitiveness of the economy to other countries. The purpose of this paper is to present the changes in the performance of the work in Poland and in the European Union countries in the last years, in which the first was an intense period of Polish preparations for EU membership and the first years of this membership (2000–2006), and then the duration of the economic crisis in Europe and its consequences (2007 and still). The study used publicly statistical materials and elements of descriptive statistics.

Keywords: performance of work, productivity growth, GDP per hour worked

Translated by Aleksandra Podwysocka

